

REALISATIE VAN DE BELEIDSAANBEVELINGEN VAN DE STUDIE
'TOESTANDSBESCHRIJVING VAN DE VOLKSTUINEN IN VLAANDEREN VANUIT
EEN SOCIOLOGISCHE EN RUIMTELIJKE BENADERING'

BEHOEFTEBEPALING IN EEN BEPERKT AANTAL KLEINE GEMEENTEN

September 2010

OPDRACHTGEVER

De Vlaamse Volkstuin - Werk van de Akker vzw
Mede gefinancierd door de Vlaamse Landmaatschappij
in opdracht van de Vlaamse minister voor Plattelandsbeleid

De Vlaamse Volkstuin
Werk van de Akker

OPDRACHTNEMER

Universiteit Gent, Afdeling Mobiliteit en Ruimtelijke Planning
(Griet Hanegreefs, Hans Leinfelder, Ann Pisman, Prof. Dr. Georges Allaert)

AMRP

Afdeling
Mobiliteit & Ruimtelijke Planning
Universiteit Gent

INHOUDSOPGAVE

0. INLEIDING	1
1. BEHOEFTE AAN VOLKSTUINEN IN VLAANDEREN	2
1.1. BEHOEFTEBEPALING IN 10 CENTRUMSTEDEN	2
2.2. TOEPASSINGSMOGELIJKHEDEN VAN DE VLAAMSE RICHTNORM	2
2.3. GROOTTEORDE VOOR DE BEHOEFTE AAN VOLKSTUINEN	3
2.4. BESTAANDE VOLKSTUINPARKEN	4
2. BEHOEFTE AAN VOLKSTUINEN IN 40 KLEINERE GEMEENTEN	7
2.1. SELECTIE	7
2.2. STAPPENPLAN	7
2.3. BESPREKING VAN DE RESULTATEN	15
3. CONCLUSIE	17
4. BRONVERMELDING	18
BIJLAGEN	

0. INLEIDING

Uit recent onderzoek door de Afdeling Mobiliteit en Ruimtelijke Planning van de Universiteit Gent blijkt dat de vraag naar volkstuinen groot is. Deze uitspraak wordt gebaseerd op de vaak lange wachtlijsten voor het bewerken van tuinen, en op de resultaten van een berekeningsmethode die toelaat de behoefte aan volkstuinen in elke gemeente in Vlaanderen te bepalen. De werkwijze, die de Vlaamse richtnorm wordt genoemd, werd reeds toegepast in 10 centrumsteden. De nood aan bijkomende volkstuinen in die steden bedraagt maar liefst 95 ha (Verhoestraete *et al.*, 2007).

Maar niet enkel inwoners van grote steden hebben behoefte aan volkstuinen. Ook kleinere gemeenten bezitten vaak dichtbebouwde kernen, met weinig privaat en/of publiek groen. Ook hier groeit onder de inwoners de belangstelling voor tuinieren. Om te weten hoe groot de nood in die kleinere gemeenten juist is, kan de Vlaamse richtnorm worden toegepast. Voorliggend document analyseert die behoefte in een beperkt aantal kleine gemeenten van het Vlaams Gewest.

Het eerste hoofdstuk bespreekt de verschillende noden aan volkstuinen in Vlaanderen. In een tweede hoofdstuk wordt de behoefte aan volkstuinparken in een beperkt aantal kleine gemeenten berekend.

1. BEHOEFTE AAN VOLKSTUINEN IN VLAANDEREN

1.1. BEHOEFTEBEPALING IN 10 CENTRUMSTEDEN

De berekening van de behoefte aan volkstuinparken in een beperkt aantal kleinere gemeenten steunt op de Vlaamse richtnorm, opgesteld door Verhoestraete et al. (2007). De auteurs geven aan dat de nood aan nieuwe volkstuinen nauw samenhangt met de **bevolkingsdichtheid** én met de **reikwijdte** van volkstuinen. Aangezien een volkstuinpark een gemiddelde reikwijdte heeft van 3 km is het belangrijk de bevolkingsdichtheid te bepalen per ruimtelijke eenheid van 3 km (d.i. per district of per statistische sector) en niet op een geaggregeerd niveau (per gemeente), omdat daarbij de dichtheidsverschillen worden genivelleerd.

Verhoestraete et al. (2007) berekenden de behoefte aan nieuwe volkstuinen in 10 centrumsteden (tabel 1).

stad	gewenst areaal volkstuinen (ha)	werkelijk areaal volkstuinen (ha)	nood aan nieuwe volkstuinen (ha)	percentage van het gewenste areaal dat is ingevuld
Antwerpen	85,8	53,0	32,8	62%
Gent	31,4	6,4	25,0	20%
Brugge	9,4	2,5	6,9	27%
Mechelen	9,8	1,1	8,6	12%
Aalst	5,6	0,2	5,4	3%
Kortrijk	4,5	1,2	3,3	26%
Hasselt	4,2	2,0	2,1	49%
Sint-Niklaas	5,3	2,8	2,6	52%
Oostende	12,1	3,7	8,4	30%
Turnhout	3,5	3,3	0,2	95%
Totaal	171,5	76,2	95,3	

Tabel 1. Nood aan nieuwe volkstuinen in de centrumsteden. (Bron: Verhoestraete et al., 2007)

Omwille van de beschikbaarheid van gegevens voor centrumsteden is de behoeftebepaling uitgevoerd op basis van woningdichtheid (evenredig met de bevolkingsdichtheid). De berekeningsmethode veronderstelt dat zeer dense buurten (> 25 woningen/ha) nood hebben aan een relatieve oppervlakte volkstuinen van 1,5 % en dense buurten (15-25 woningen/ha) aan 0,75 %.

In de berekeningsmethode wordt dus een onderscheid gemaakt in behoefte aan volkstuinen op buurtniveau: hoe groter de woningdichtheid (en dus ook de bevolkingsdichtheid), hoe groter de nood aan relatieve oppervlakte volkstuinen.

1.2. TOEPASSINGSMOGELIJKHEDEN VAN DE VLAAMSE RICHTNORM

In principe kan de Vlaamse richtnorm in alle gemeenten van het Vlaamse gewest worden toegepast om de behoefte aan volkstuinen te bepalen. Omwille van de beschikbaarheid van gegevens, is het echter aangewezen om te werken met bevolkingsdichtheid per statistische sector (i.e. op buurtniveau) in plaats van met woningdichtheid. Rekening houdend met het feit dat in België gemiddeld 2,4 inwoners gekoppeld zijn aan één huishouden, kan de behoeftebepaling op basis van woningdichtheid eenvoudig omgezet worden in een berekening op basis van bevolkingsdichtheid.

1. Statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid groter dan 6000 inwoners/km² (± woningdichtheid groter dan 25 woningen/ha) hebben nood aan een relatieve oppervlakte volkstuinen van 1,5%.
2. Statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid tussen 4000 en 6000 inwoners/km² (± woningdichtheid tussen 15 en 25 woningen/ha) hebben nood aan een relatieve oppervlakte volkstuinen van 0,75%.

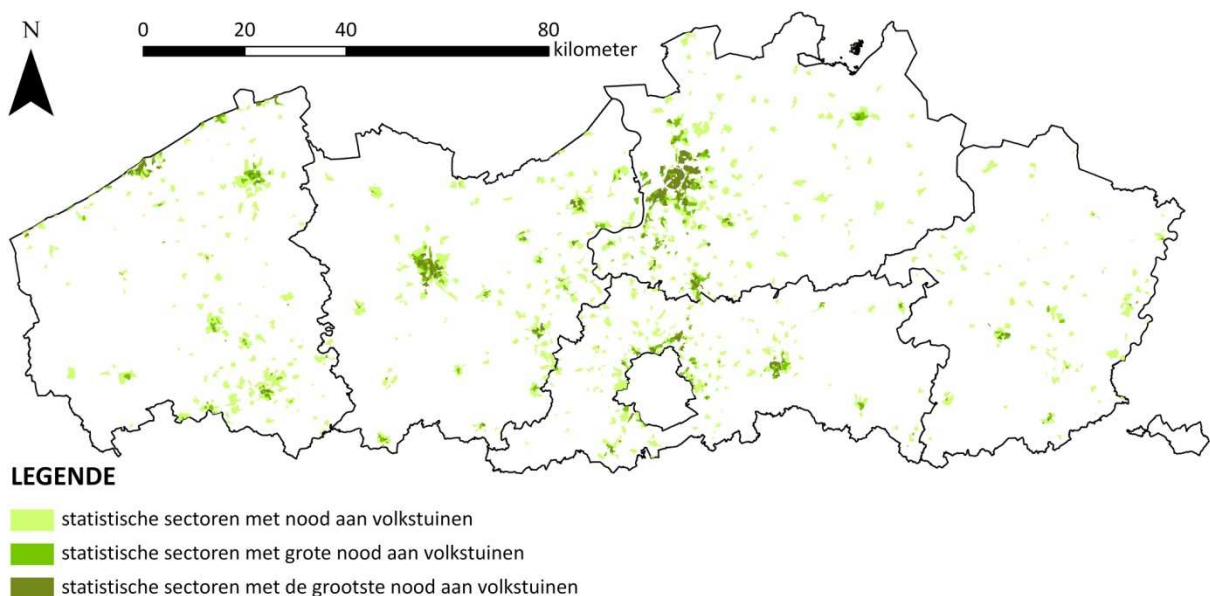
In de studie van Verhoestraete et al. wordt verder aangehaald dat de vraag naar volkstuinen pas tot nul herleid wordt bij ongeveer een bevolkingsdichtheid van 2000 inwoners/km². Dit betekent dat we kunnen veronderstellen dat er nog een behoeftecategorie aan de vorige 2 kan worden toegevoegd:

3. Statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid tussen 2000 en 4000 inwoners/km² (± woningdichtheid tussen 8 en 15 woningen/ha) hebben nood aan een relatieve oppervlakte volkstuinen van 0,375%.

Woonbuurten met een lagere densiteit bestaan vaak uit vrijstaande woningen met grotere tuinen. De behoefte aan een extra privaat stukje groen om eigen groenten op te kweken is daar quasi nihil.

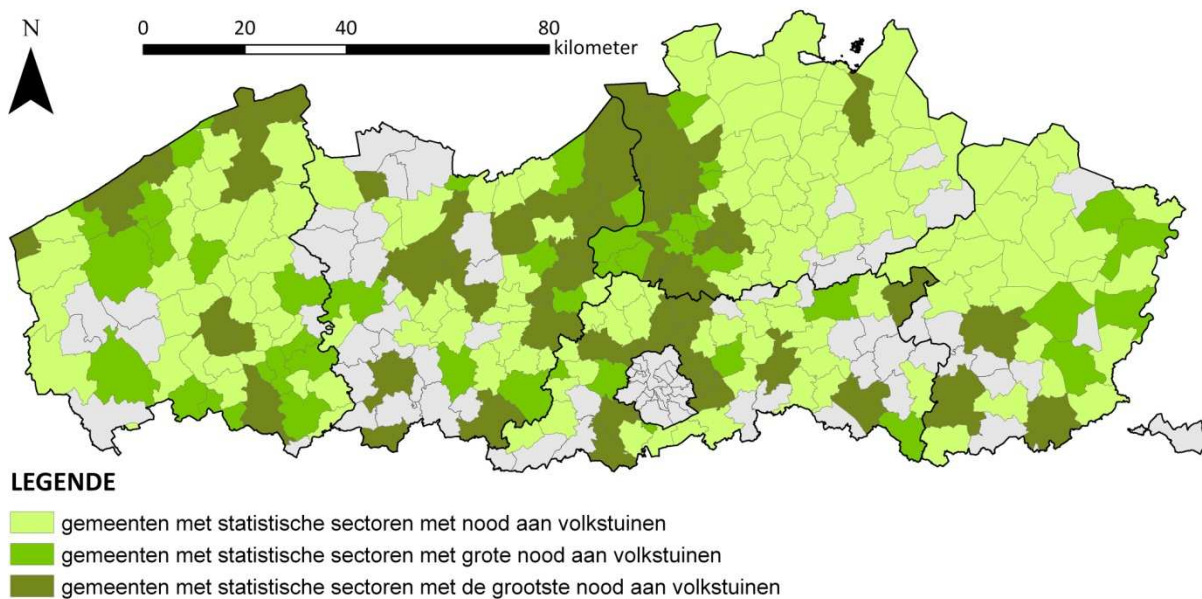
2.3. GROOTTEORDE VOOR DE BEHOEFTE AAN VOLKSTUINEN

Verschillende bevolkingsdichtheden op buurniveau representeren dus een bepaalde behoefte aan volkstuinen. Deze gradatie van noden is in onderstaande kaart gevisualiseerd (figuur 1). Daaruit blijkt dat de behoefte aan volkstuinen het grootst is in en rond grotere steden. In dunbevolkte regio's als de Westhoek, het Meetjesland, de Vlaamse Ardennen, de Antwerpse Kempen en Limburg is daarentegen weinig nood aan volkstuinen.

Figuur 1. Gradatie van statistische sectoren in Vlaanderen met nood aan volkstuinen. (Bron: Mercatordatabank, 2006 ; Rijksregister ADSEI, 2006)

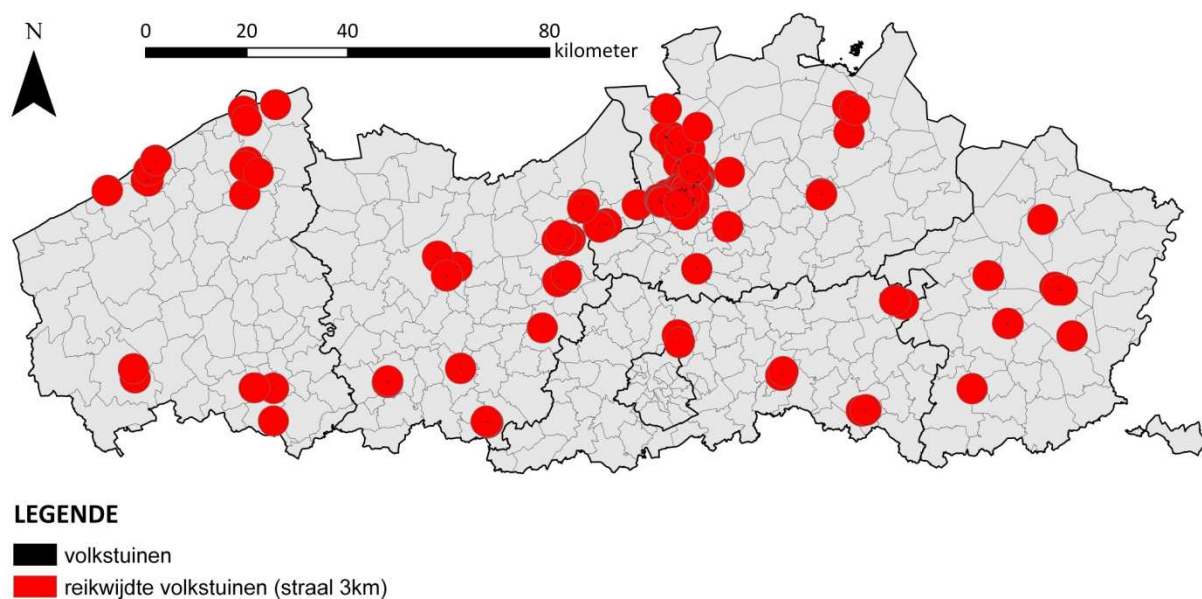
Opdat gemeenten zouden weten of de aanleg van een volkstuinpark op hun grondgebied al dan niet van toepassing kan zijn, is het relevant de gegevens op buurtniveau te extrapoleren naar een geaggregeerd niveau (figuur 2).

Figuur 2. Gemeenten in Vlaanderen met statistische sectoren met nood aan volkstuinen. (Bron: Mercatordatabank, Rijksregister ADSEI, 2006)

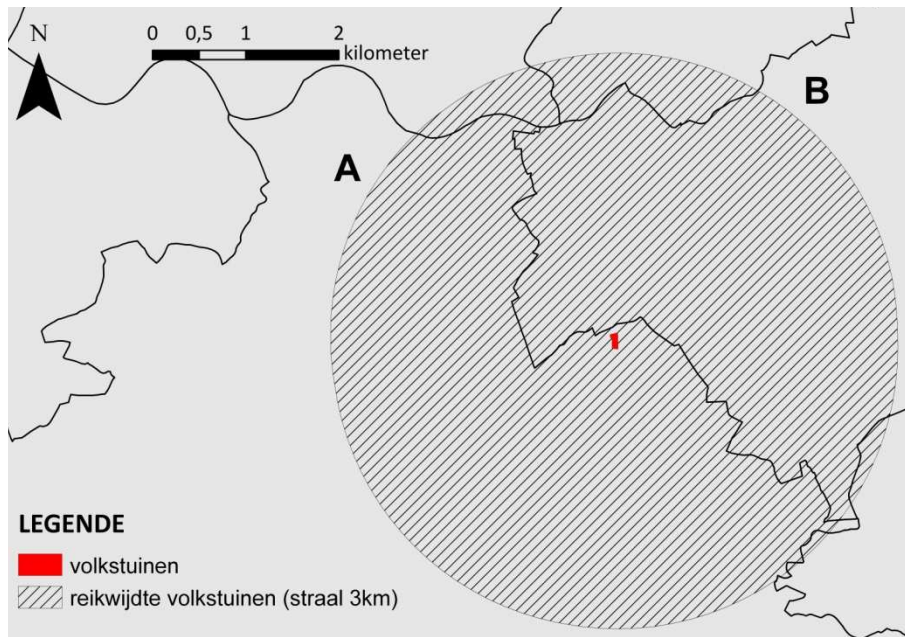
2.4. BESTAANDE VOLKSTUINPARKEN

Anno 2007 telt Vlaanderen ongeveer 120 ha volkstuinparken, verspreid over 100 complexen. Om de effectieve nood aan bijkomende volkstuinen in een gemeente te bepalen, moeten ook deze complexen in rekening gebracht worden (figuur 3).

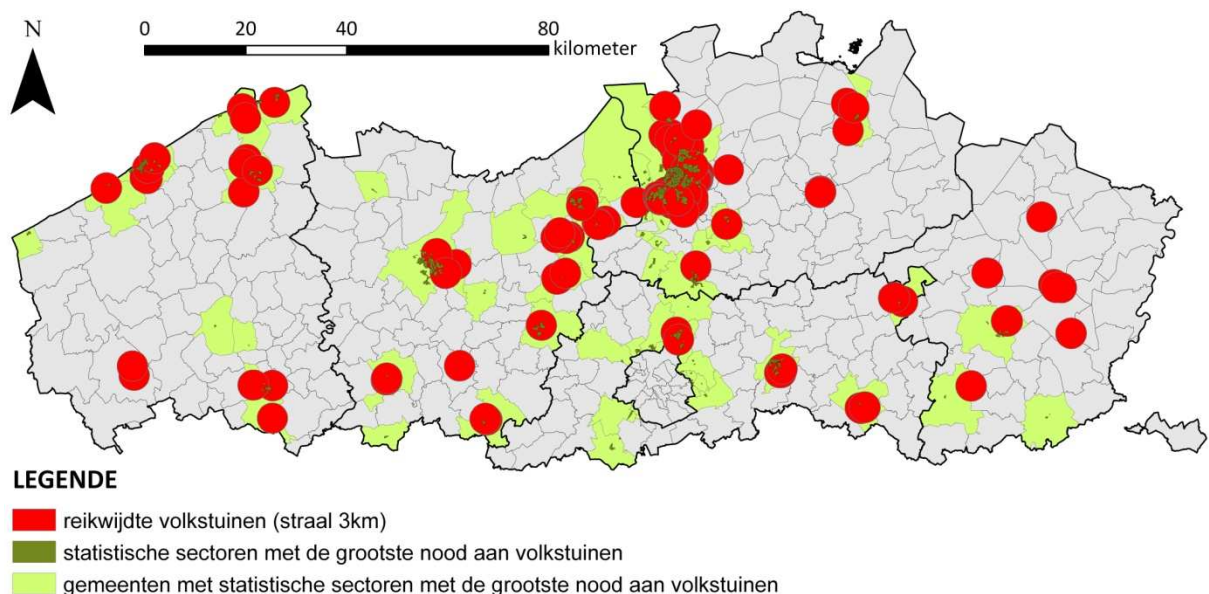
Figuur 3. Reikwijdte volkstuinen in Vlaanderen anno 2007. (Bron: Mercatordatabank, 2006 ; Verhoestraete et al., 2007)

Zoals bovenstaande kaart illustreert, kan de reikwijdte van volkstuinen (3 km) de gemeentegrenzen overschrijden. Een volkstuinpark gelegen aan de rand van gemeente A, kan een groot bereik hebben in de aangrenzende gemeente B (figuur 4).

Figuur 4. Reikwijdte van een volkstuin in een gemeente A en een gemeente B. (Bron: Mercatordatabank, 2006 ; Verhoestraete et al., 2007)

Wanneer we het bereik van de bestaande volkstuinparken bekijken ten aanzien van de statistische sectoren met de grootste nood aan volkstuinen (figuur 5), kunnen we bepalen in welke gemeenten buurten liggen waar de grootste behoefte aan volkstuinen vandaag nog niet wordt ingevuld (tabel 2).

Figuur 5. Reikwijdte volkstuinen in Vlaanderen anno 2007 ten aanzien van buurten met de grootste nood aan volkstuinen. (Bron: Mercatordatabank, 2006 ; Rijksregister ADSEI, 2006 ; Verhoestraete et al., 2007)

provincies	gemeenten met sectoren met bevolkingsdichtheid > 6000 inw/km ² BUITEN het bereik van bestaande volkstuinparken	onderzochte centrumsteden met sectoren met bevolkingsdichtheid > 6000 inw/km ² BUITEN het bereik van bestaande volkstuinparken
ANTWERPEN	Aartselaar Boom Duffel Hemiksem Niel Schoten Willebroek Zwijndrecht	Antwerpen Mechelen
LIMBURG	Sint-Truiden Tongeren	Hasselt
OOST-VLAANDEREN	Beveren Eeklo Lokeren Ronse Wetteren	Gent
VLAAMS-BRABANT	Grimbergen Halle Kraainem Tervuren Wemmel Wezembeek-Oppeem Zaventem Zemst	
WEST-VLAANDEREN	Blankenberge De Panne Izegem Knokke-Heist Roeselare	Oostende

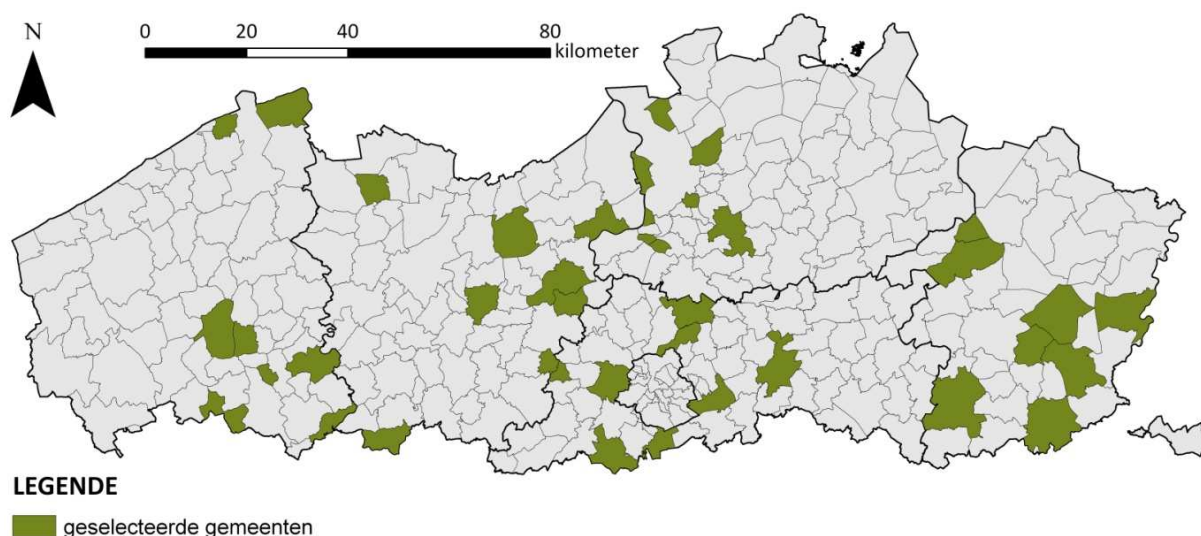
Tabel 2. Vlaamse gemeenten met statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid > 6000 inw/km² BUITEN het bereik van bestaande volkstuinparken.

2. BEHOEFTE AAN VOLKSTUINEN IN 40 KLEINERE GEMEENTEN

2.1. SELECTIE

Alvorens over te gaan tot de concrete behoeftebepaling moet een beperkt aantal gemeenten worden geselecteerd. Op basis van 3 verschillende criteria (zie bijlage) is een grote verscheidenheid aan gemeenten afgebakend. De definitieve selectie vereist echter een gelijke verdeling over de verschillende provincies. Om hiertoe te komen, is uit de lijst van gemeenten samen met de opdrachtgever een keuze gemaakt, gebaseerd op bevolkingsdichtheid. Uiteindelijk zijn 8 gemeenten per provincie geselecteerd (figuur 6; tabel 3).

Figuur 6. Selectie 8 gemeenten per provincie. (Bron: Mercatordatabank, 2006)

ANTWERPEN	LIMBURG	OOST-VLAANDEREN	VLAAMS-BRABANT	WEST-VLAANDEREN
Boom	Beringen	Denderleeuw	Dilbeek	Avelgem
Hemiksem	Bilzen	Dendermonde	Halle	Blankenberge
Lier	Diepenbeek	Eeklo	Leuven	Izegem
Mortsel	Genk	Lebbeke	Liedekerke	Knokke-Heist
Niel	Leopoldsburg	Lokeren	Sint-Genesius-Rode	Kuurne
Schoten	Maasmechelen	Ronse	Tervuren	Menen
Stabroek	Sint-Truiden	Temse	Vilvoorde	Roeselare
Zwijndrecht	Tongeren	Wetteren	Zemst	Waregem

Tabel 3. Selectie 8 gemeenten per provincie.

2.2. STAPPENPLAN

(A) AFBAKENEN BEHOEFTECATEGORIEËN

Om de behoefte aan volkstuinen in een gemeente te bepalen, is de bevolkingsdichtheid per statistische sector de doorslaggevende factor. In dit verband kunnen de statistische sectoren opgedeeld worden in 4 behoeftecategorieën.

1. Statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid groter dan 6000 inwoners/km²
2. Statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid tussen 4000 en 6000 inwoners/km²
3. Statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid tussen 2000 en 4000 inwoners/km²
4. Statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid kleiner dan 2000 inwoner/km²

(B) BEPALEN VAN DE NOOD PER BEHOEFTECATEGORIE

Er bestaat een duidelijke relatie tussen de oppervlakte van de statistische sectoren, behorende tot een bepaalde behoeftecategorie, en de behoefte aan volkstuinen in die sectoren: de nood aan oppervlakte volkstuinen in een bepaalde behoeftecategorie is een percentage van de totale oppervlakte aan statistische sectoren per gemeente behorende tot die categorie.

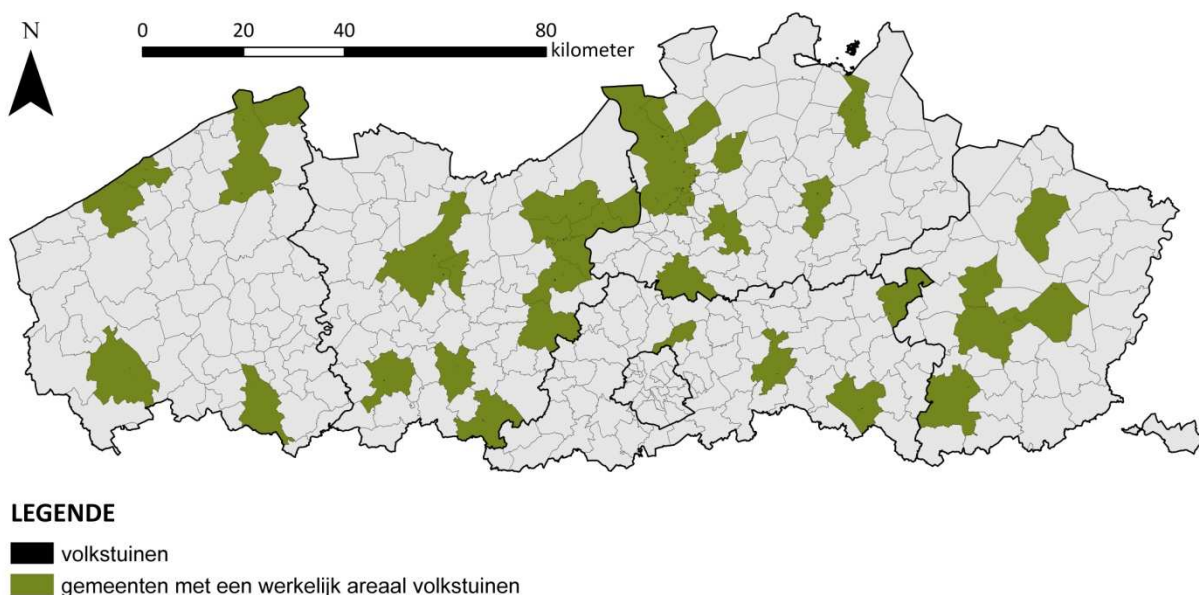
1. De nood aan relatieve oppervlakte aan volkstuinen is 1,5% van de totale oppervlakte aan statistische sectoren per gemeente met een bevolkingsdichtheid groter dan 6000 inwoners/km²
2. De nood aan relatieve oppervlakte aan volkstuinen is 0,75% van de totale oppervlakte aan statistische sectoren per gemeente met een bevolkingsdichtheid tussen 4000 en 6000 inwoners/km²
3. De nood aan relatieve oppervlakte aan volkstuinen is 0,375% van de totale oppervlakte aan statistische sectoren per gemeente met een bevolkingsdichtheid tussen 2000 en 4000 inwoners/km²
4. Een bevolkingsdichtheid van 2000 inwoner/km² is de kritische ondergrens. Buurten met een lagere bevolkingsdichtheid hebben geen nood aan volkstuinen.

(C) BEPALEN VAN HET GEWENSTE AREAAL VOLKSTUINEN IN DE GEMEENTE

Het gewenste areaal volkstuinen in een gemeente is de som van de noden van alle statistische sectoren volgens de verschillende behoeftecategorieën.

(D) REKENING HOUDEN MET HET WERKELIJKE AREAAL VOLKSTUINEN IN DE GEMEENTE

Om de effectieve nood aan bijkomende volkstuinen in een gemeente te kennen, moet het werkelijk areaal volkstuinen ook in rekening gebracht worden (figuur 7).

Figuur 7. Gemeenten in Vlaanderen met een werkelijk areaal volkstuinen. (Bron: Mercatordatabank, 2006 ; Verhoestraete et al., 2007)

(E) BEPALEN VAN DE NOOD AAN BIJKOMENDE OPPERVLAKTE VOLKSTUINEN IN DE GEMEENTE

De behoefte aan bijkomende oppervlakte aan volkstuinen in een gemeente wordt dan bekomen door het werkelijke areaal af te trekken van het wenselijke areaal.

(F) BEPALEN VAN DE NOOD AAN BIJKOMENDE VOLKSTUINEN IN DE GEMEENTE

Volkstuinen hebben een gemiddelde oppervlakte van 200 m². Door de behoefte aan bijkomende oppervlakte volkstuinen te delen door 200, kan een ruwe schatting gemaakt worden van het wenselijk aantal bijkomende percelen.

De uitgebreide berekening van de 40 geselecteerde gemeenten is opgenomen in tabel 4-8.

PROVINCIE ANTWERPEN

gemeente	(A) oppervlakte sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)
Stabroek	706.809	10.602	0	0	3.315.989	12.435
Schoten	1.361.850	20.428	1.807.996	123.272	1.381.279	5.180
Hemiksem	560.401	8.406	695.340	5.215	947.558	3.553
Mortsel	1.326.616	19.899	1.725.858	12.944	1.731.617	6.494
Boom	540.499	8.107	1.812.673	13.595	0	0
Niel	486.966	7.304	331.146	2.484	274.778	1.030
Lier	617.585	9.264	1.092.350	8.193	4.314.542	16.180
Zwijndrecht	744.463	11.167	2.002.866	15.021	160.244	601

(C) gewenste areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(D) werkelijk areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (ha)	(F) nood aan nieuwe volkstuinpercelen IN de gemeente (aantal)
23.037	14.712	8.325	0,83	42
148.880	0	148.880	14,89	744
17.174	0	17.174	1,72	86
39.337	35.657	3.680	0,37	18
21.703	0	21.703	2,17	109
10.818	0	10.818	1,08	54
33.636	8.130	25.506	2,55	128
26.789	0	26.789	2,68	134

Tabel 4. Berekening behoefte aan bijkomende volkstuinen in 8 gemeenten van de provincie Antwerpen.

PROVINCIE LIMBURG

gemeente	(A) oppervlakte sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)
Beringen	0	0	0	0	4.229.986	15.862
Leopoldsbuurg	0	0	0	0	1.882.005	7.058
Genk	0	0	1.287.816	9.659	4.809.457	18.035
Diepenbeek	0	0	0	0	1.220.197	4.576
Maasmechelen	0	0	383.821	2.879	6.469.544	24.261
Sint-Truiden	143.244	2.149	0	0	3.299.161	12.372
Tongeren	174.182	2.613	866.473	6.499	2.610.340	9.789
Bilzen	253.522	3.803	229.964	1.725	4.291.358	16.093

(C) gewenste areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(D) werkelijk areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (ha)	(F) nood aan nieuwe volkstuinpercelen IN de gemeente (aantal)
15.862	0	15.862	1,59	79
7.058	0	7.058	0,71	35
27.694	44.983	-17.289	-1,73	-86
4.576	0	4.576	0,46	23
27.139	0	27.139	2,71	136
14.521	10.117	4.404	0,44	22
18.900	0	18.900	1,89	95
21.620	0	21.620	2,16	108

Tabel 5. Berekening behoefte aan bijkomende volkstuinen in 8 gemeenten van de provincie Limburg.

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

gemeente	(A) oppervlakte sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)
Temse	246.054	3.691	966.074	7.246	3.574.633	13.405
Dendermonde	135.326	2.030	877.695	6.583	7.974.135	29.903
Lebbeke	0	0	98.197	736	2.525.661	9.471
Wetteren	178.601	2.679	688.538	5.164	2.695.824	10.109
Denderleeuw	0	0	0	0	5.765.507	21.621
Ronse	221.034	3.316	1.260.432	9.453	2.777.966	10.417
Eeklo	164.183	2.463	0	0	4.468.189	16.756
Lokeren	308.019	4.620	940.767	7.056	2.407.586	9.028

(C) gewenste areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(D) werkelijk areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (ha)	(F) nood aan nieuwe volkstuinpercelen IN de gemeente (aantal)
24.341	16.230	8.111	0,81	41
38.516	51.125	-12.610	-1,26	-63
10.208	0	10.208	1,02	51
17.952	0	17.952	1,80	90
21.621	0	21.621	2,16	108
23.186	0	23.186	2,32	116
19.218	0	19.218	1,92	96
20.704	0	20.704	2,07	104

Tabel 6. Berekening behoefte aan bijkomende volkstuinen in 8 gemeenten van de provincie Oost-Vlaanderen.

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

gemeente	(A) oppervlakte sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)
Liedekerke	0	0	392.051	2.940	1.081.004	4.054
Dilbeek	0	0	90.873	682	8.312.439	31.172
Vilvoorde	1.829.531	27.443	2.826.494	21.199	2.316.497	8.687
Tervuren	238.872	3.583	250.863	1.881	1.702.052	6.383
Sint-Genesius-Rode	0	0	0	0	2.578.664	9.670
Halle	804.379	12.066	904.290	6.782	4.375.466	16.408
Leuven	3.526.378	52.896	4.466.713	33.500	7.416.703	27.813
Zemst	51.543	773	307.617	2.307	1.834.735	6.880

(C) gewenste areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(D) werkelijk areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (ha)	(F) nood aan nieuwe volkstuinpercelen IN de gemeente (aantal)
6.994	0	6.994	0,70	35
31.853	0	31.853	3,19	159
57.329	10.536	46.793	4,68	234
11.847	0	11.847	1,18	59
9.670	0	9.670	0,97	48
35.256	0	35.256	3,53	176
114.209	13.965	100.243	10,02	501
9.961	0	9.961	1,00	50

Tabel 7. Berekening behoefte aan bijkomende volkstuinen in 8 gemeenten van de provincie Vlaams-Brabant.

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

gemeente	(A) oppervlakte sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd > 6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 4000-6000 inw/km ² (m ²)	(A) oppervlakte sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)	(B) nood aan volkstuinen voor sectoren met bd 2000-4000 inw/km ² (m ²)
Avelgem	0	0	0	0	1.223.296	4.587
Menen	0	0	1.204.739	9.036	6.468.192	24.256
Kuurne	0	0	219.523	1.646	3.750.234	14.063
Waregem	0	0	272.940	2.047	3.932.145	14.746
Izegem	28.520	428	684.160	5.131	4.029.861	15.112
Blankenberge	514.751	7.721	1.601.834	12.014	1.664.128	6.240
Knokke-Heist	1.459.884	21.898	206.245	1.547	2.093.799	7.852
Roeselare	140.551	2.108	2.050.221	15.377	8.724.806	32.718

(C) gewenste areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(D) werkelijk areaal volkstuinen in de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (m ²)	(E) nood aan nieuwe volkstuinen IN de gemeente (ha)	(F) nood aan nieuwe volkstuinpercelen IN de gemeente (aantal)
4.587	0	4.587	0,46	23
33.291	0	33.291	3,33	166
15.710	0	15.710	1,57	79
16.793	0	16.793	1,68	84
20.671	0	20.671	2,07	103
25.975	0	25.975	2,60	130
31.297	1.680	29.617	2,96	148
50.203	0	50.203	5,02	251

Tabel 8. Berekening behoefte aan bijkomende volkstuinen in 8 gemeenten van de provincie West-Vlaanderen.

3.3. BESPREKING VAN DE RESULTATEN

Met een behoefte aan bijkomende volkstuin van 90,6 ha blijkt dat de nood ook in 40 geselecteerde kleinere gemeenten groot is (tabel 9).

provincie	gemeente	gewenst areaal volkstuinen (ha)	werkelijk areaal volkstuinen (ha)	nood aan nieuwe volkstuinen (ha)	percentage van het gewenste areaal dat is ingevuld
ANTWERPEN	Stabroek	2,3	1,5	0,8	65%
	Schoten	14,9	0,0	14,9	0%
	Hemiksem	1,7	0,0	1,7	0%
	Mortsel	3,9	3,6	0,4	92%
	Boom	2,2	0,0	2,2	0%
	Niel	1,1	0,0	1,1	0%
	Lier	3,4	0,8	2,6	24%
	Zwijndrecht	2,7	0,0	2,7	0%
	Totaal	32,2	5,9	26,4	
LIMBURG	Beringen	1,6	0,0	1,6	0%
	Leopoldsburg	0,7	0,0	0,7	0%
	Genk	2,8	4,5	-1,7	161%
	Diepenbeek	0,5	0,0	0,5	0%
	Maasmechelen	2,7	0,0	2,7	0%
	Sint-Truiden	1,5	1,0	0,4	67%
	Tongeren	1,9	0,0	1,9	0%
	Bilzen	2,2	0,0	2,2	0%
	Totaal	13,9	5,5	8,3	
OOST-VLAANDEREN	Temse	2,4	1,6	0,8	67%
	Dendermonde	3,9	5,1	-1,3	131%
	Lebbeke	1,0	0,0	1,0	0%
	Wetteren	1,8	0,0	1,8	0%
	Denderleeuw	2,2	0,0	2,2	0%
	Ronse	2,3	0,0	2,3	0%
	Eeklo	1,9	0,0	1,9	0%
	Lokeren	2,1	0,0	2,1	0%
	Totaal	17,6	6,7	10,8	
VLAAMS-BRABANT	Liedekerke	0,7	0,0	0,7	0%
	Dilbeek	3,2	0,0	3,2	0%
	Vilvoorde	5,7	1,1	4,7	19%
	Tervuren	1,2	0,0	1,2	0%
	Sint-Genesius-Rode	1,0	0,0	1,0	0%
	Halle	3,5	0,0	3,5	0%
	Leuven	11,4	1,4	10,0	12%
	Zemst	1,0	0,0	1,0	0%
	Totaal	27,7	2,5	25,3	
WEST-VLAANDEREN	Avelgem	0,5	0,0	0,5	0%
	Menen	3,3	0,0	3,3	0%
	Kuurne	1,6	0,0	1,6	0%
	Waregem	1,7	0,0	1,7	0%
	Izegem	2,1	0,0	2,1	0%
	Blankenberge	2,6	0,0	2,6	0%
	Knokke-Heist	3,1	0,2	3,0	6%
	Roeselare	5,0	0,0	5,0	0%
	Totaal	19,9	0,2	19,8	
TOTAAL		111,3	20,8	90,6	

Tabel 9. Samenvatting behoefte aan bijkomende volkstuinen in 40 kleinere gemeenten in Vlaanderen.

Niet enkel tussen gemeenten onderling is er een groot verschil in vraag en aanbod, ook tussen de provincies is een duidelijk onderscheid waar te nemen. Hoewel het slechts om een selectie van 8 gemeenten per provincie gaat, kunnen toch een aantal opmerkelijke vaststellingen gemaakt worden.

- Het gewenste areaal in de provincie Antwerpen is het grootst, terwijl de nood aan volkstuinen in gemeenten van de provincie Limburg het kleinst is. Er bestaat een lineair

verband tussen de nood aan volkstuinen en de bevolkingsdichtheid. De 8 Limburgse gemeenten hebben een lage bevolkingsdichtheid en dus een beperkte nood aan volkstuinen (13,9 ha). De geselecteerde gemeenten in het westen van de provincie Antwerpen worden gekenmerkt door een hogere bevolkingsdichtheid, waardoor de behoefte aan volkstuinen merkbaar hoger ligt (32,2 ha).

- Het aanbod aan volkstuinen in de geselecteerde gemeenten van de provincie West-Vlaanderen is bijzonder klein. Slechts 1 gemeente beschikt over een volkstuinpark.
- In sommige gemeenten is er een overaanbod. Dit wil niet zeggen dat er in deze gemeenten geen nood is aan volkstuinen, maar wel dat de behoefte reeds ingevuld wordt door het bestaande areaal volkstuinen in de gemeente.

3. CONCLUSIE

De behoefte aan bijkomende volkstuinen in Vlaanderen is groot, zowel in grote steden als in kleinere gemeenten. In totaal werd de behoefte berekend in 10 centrumsteden en 40 kleinere gemeenten. Binnen deze selectie bedraagt het gewenste areaal volkstuinen ongeveer 283 ha. Met een huidig aanbod van ongeveer 97 ha, wordt de vraag in de 50 gemeenten slechts voor 1/3 ingevuld.

Niet enkel tussen gemeenten, maar ook tussen provincies zijn er grote verschillen, zowel in vraag als in aanbod aan volkstuinen. Het verschil aan de vraagzijde wordt verklaard door het onderscheid in bevolkingsdichtheid op buurtniveau. Hoe groter de bevolkingsdichtheid, hoe groter de nood aan volkstuinen. Logischerwijs is de behoefte aan tuinen het grootst in en rond de grotere steden, maar ook nabij (zeer) dichtbevolkte woonkernen in het buitengebied. Een goede afstemming van vraag en aanbod kan in de toekomst leiden tot een breed draagvlak en intensief gebruik van volkstuinen in Vlaanderen.

4. BRONVERMELDING

VERHOESTRAETE D., LEINFELDER H., ALLAERT G. (2007). Toestandsbeschrijving van de volkstuinen in Vlaanderen vanuit een sociologische en ruimtelijke benadering. Universiteit Gent, Afdeling Mobiliteit en Ruimtelijke Planning, in opdracht van Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

BIJLAGEN

SELECTIECRITERIA BIJ DE AFBAKENING VAN EEN BEPERKT AANTAL KLEINE GEMEENTEN

SELECTIECRITERIA BIJ DE AFBAKENING VAN EEN BEPERKT AANTAL KLEINE GEMEENTEN

Teneinde een grote verscheidenheid aan gemeenten te weerhouden, is de selectie gebeurd op basis van verschillende methoden, waarbij de bevolkingsdichtheid steeds de doorslaggevende factor is geweest.

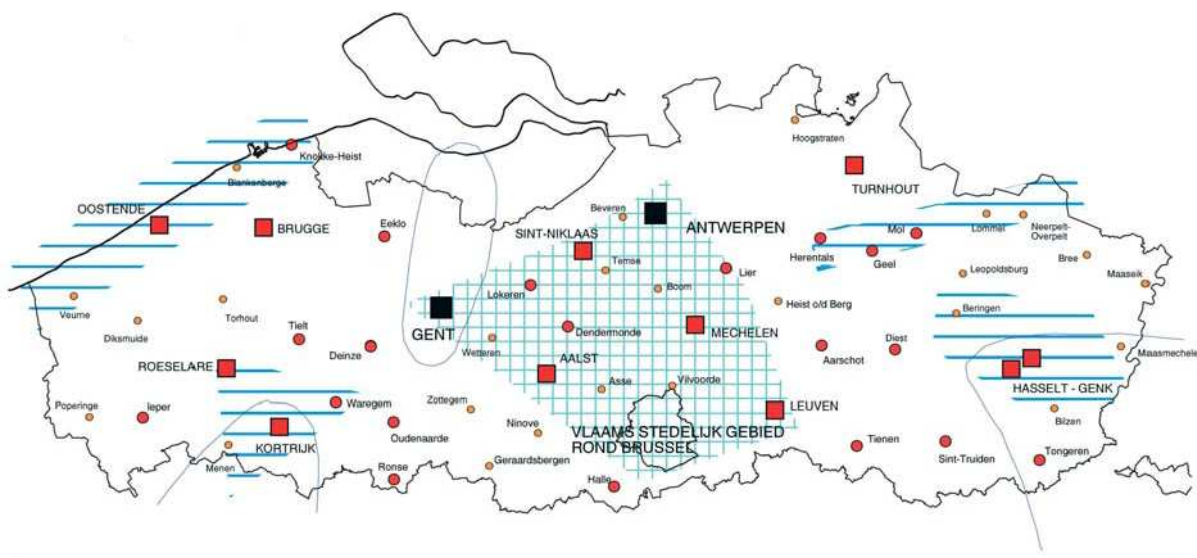
1. AFBAKENING OP BASIS VAN DE STEDELIJKE GEBIEDEN UIT HET RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN VLAANDEREN

1.1. STEDELIJKE GEBIEDEN UIT HET RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN VLAANDEREN

In het richtinggevend gedeelte van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) wordt de afbakening van de stedelijke gebieden van Vlaanderen omschreven. De selectie gebeurt op basis van hun functioneel belang, hun rol en plaats in de ruimtelijke structuur van Vlaanderen en in een ruimere Europese context, rekening houdend met de bestaande structuur (morfologisch en functioneel), met de ruimtelijke principes voor de gewenste ruimtelijke structuur en in het bijzonder met de gedeconcentreerde bundeling. De stedelijke hiërarchie is gebaseerd op het niveau van de verzorgende functies van de woonkernen en de aard en de intensiteit van de relaties die deze functies oproepen. (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, 2004)

Deze afbakening is van toepassing voor de selectie van kleinere gemeenten omdat de afgebakende kernen over een zeker voorzieningenniveau en bevolkingsdichtheid beschikken.

De selectie van de categorieën van stedelijke gebieden is hieronder weergegeven:

SELECTIE STEDELIJKE GEBIEDEN EN STEDELIJKE NETWERKEN

- Grootstedelijk gebied / Vl. stedelijk gebied rond Brussel
- Regionaalstedelijk gebied
- Structuurondersteunend kleinstedelijk gebied
- Kleinstedelijk gebied op provinciaal niveau
- ++ Stedelijk netwerk van internationaal niveau
- Stedelijk netwerk van Vlaams niveau
- Grensoverschrijdend stedelijk netwerk

Figuur. Selectie stedelijke gebieden en stedelijke netwerken. (Bron: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (2004). Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, Brussel, pp. 345)

1.2. WELKE GEMEENTEN KOMEN IN AANMERKING?

Aangezien voorliggende studie de behoeftebepaling van volkstuinparken in kleine gemeenten vooropstelt, vallen het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel en de grootstedelijke gebieden buiten de opdracht van dit onderzoek. Bovendien werden ze samen met een aantal regionaalstedelijke gebieden reeds in voorgaande studie besproken, met uitsluiting van Leuven en Roeselare. De structuurondersteunende kleinstedelijke gebieden en de kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau zijn geschikt als onderzoeksvoorwerp voor deze studie en hieronder per provincie gerangschikt.

Provincies	Structuurondersteunend kleinstedelijk gebied	Kleinstedelijk gebied op provinciaal niveau
ANTWERPEN	Aartselaar Boom Duffel Hemiksem Niel Schoten Willebroek Zwijndrecht	Antwerpen Mechelen
LIMBURG	Bilzen Sint-Truiden Tongeren	Hasselt
OOST-VLAANDEREN	Beveren Eeklo Lokeren Ronse Wetteren	Gent
VLAAMS-BRABANT	Grimbergen Halle Kraainem Tervuren Wemmel Wezembeek-Oppeem Zaventem Zemst	
WEST-VLAANDEREN	Blankenberge De Panne Izegem Knokke-Heist Roeselare	Oostende

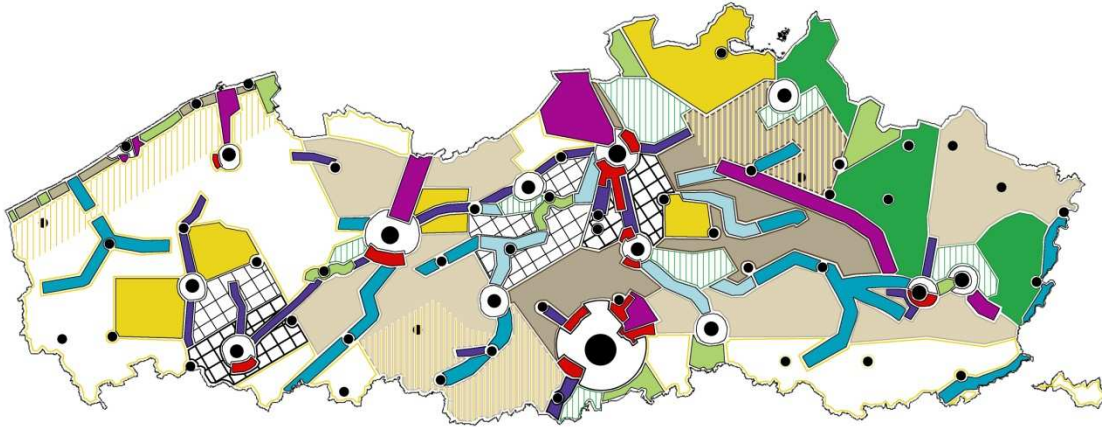
Tabel. Kleinstedelijke gebieden uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

2. AFBAKENING OP BASIS VAN DE VERWEVINGSKAART VAN VLAANDEREN

2.1. DE VERWEVINGSKAART VAN VLAANDEREN

Een tweede manier om tot een diverse afbakening van gemeenten te komen, gebeurt op basis van de verwevingskaart van Vlaanderen. In 2006 schreef het Departement RWO – Ruimtelijke Planning een studieopdracht ‘Diversiteit in vormen en voorkomen van verweving in Vlaanderen’ uit om inzicht te krijgen in de huidige ruimtelijke verweving en in de ruimtelijke mogelijkheden voor verdere verweving van functies en activiteiten in Vlaanderen. Een consortium van Universiteit Gent – Afdeling Mobiliteit en Ruimtelijke Planning (de coördinator), Technum NV en Resource Analysis NV met medewerking van Arcadisgedas NV, Tritel NV en LDR Milieuadvocaten werd aangesteld voor de uitvoering, wat onder meer resulteerde in de verwevingskaart van Vlaanderen. Hierin werd de bestaande verweving getypeerd in 17 ‘verwevingsrelevante’ deelgebieden. Deze deelgebieden komen vaak op verschillende plaatsen in Vlaanderen voor en zijn schematisch gesitueerd op onderstaande kaart. Elk deelgebied wordt gekenmerkt door een specifieke morfologische verweving van een aantal functies en activiteiten

binnen dit gebied. Maar ook de andere verwevingskenmerken – belastingsniveau, ruimtelijke dynamiek, afwisselend ruimtegebruik, mono- / multifunctionaliteit, doordringbaarheid – zijn geanalyseerd en hebben aanleiding gegeven tot een feitelijke opdeling in deelgebieden. Concreet werden in het meer open deel van Vlaanderen volgende ‘verwevingsrelevante’ deelgebieden onderscheiden: groene vallei, recreatief groen, landbouwconcentratie, natuurconcentratie, laagdynamisch platteland, dynamisch platteland en hoogdynamisch platteland. Ook ‘verwevingsrelevante’ verstedelijkte deelgebieden werden onderscheiden: kust, stadskernen, stadsranden, bovenregionaal bereikbare stadsranden, woonparken, steenwegen, poorten en intensieve zones voor bedrijvigheid, dens stenig netwerk, grofmazig stenig netwerk en verstedelijkte vallei. (Leinfelder *et al.*, 2008)

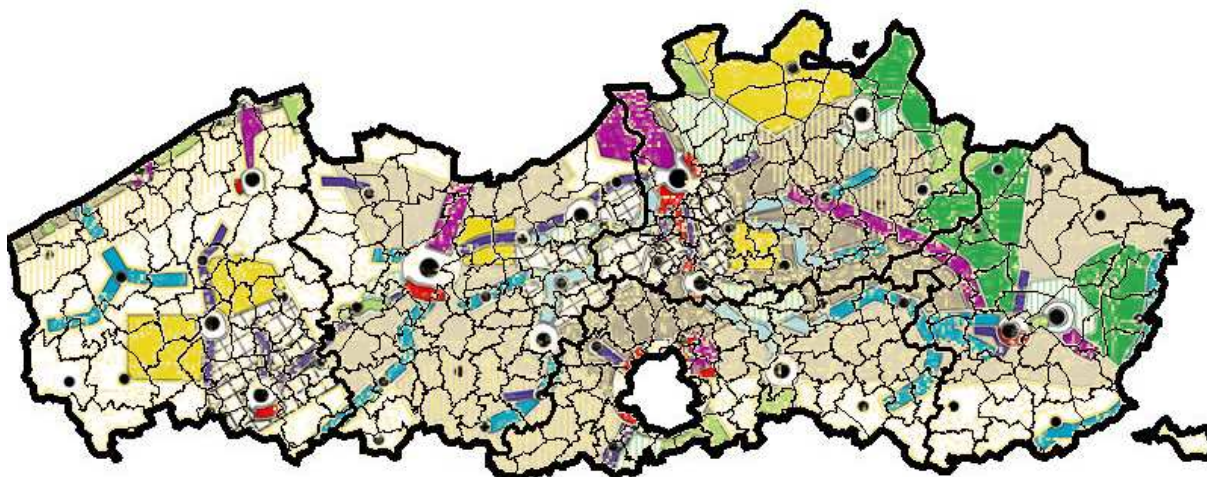

Figuur. Verwevingskaart van Vlaanderen. (Bron: Leinfelder H., Pisman A., Allaert G. (2008). Naar een methodiek voor de systematische benadering van bestaande en potentiële ruimtelijke verweving. *Ruimte en Planning*, jaargang 28 nr 4, pp. 35)

2.2. WELKE GEMEENTEN KOMEN IN AANMERKING?

Echter niet alle deelgebieden komen in aanmerking voor de behoeftebepaling aan volkstuinparken. Stadskernen, stadsranden en bovenregionaal bereikbare stadsranden werden reeds eerder geselecteerd in voorgaande studie en op basis van de stedelijke gebieden uit het RSV. Aangezien een bespreking van een zo groot mogelijke variatie aan soorten gemeenten als doel werd vooropgesteld, zijn deze deelgebieden binnen dit kader dan ook niet meer meegenomen. Steenwegen, poorten en intensieve zones voor bedrijvigheid, groene vallei, recreatief groen, landbouwconcentraties en natuurconcentraties komen tevens niet in aanmerking omwille van de specificiteit van de onderlaag die weinig te maken heeft met bewoningsconcentraties en dus met een mogelijke behoefte aan volkstuinen.

Na de selectie van de te onderzoeken deelgebieden, is het van belang te bepalen welke gemeenten binnen die territoria vallen. In wat volgt worden die gemeenten per deelgebied en per provincie gerangschikt.

Figuur. Gemeenten volgens de verwevingskaart van Vlaanderen.

Provincie	Woonparken	Dens stenig netwerk	Grofmazig stenig netwerk	Verstedelijkte vallei	Hoogdynamisch platteland
ANTWERPEN	Bonheiden Brasschaat Brecht Kapellen Oud-Turnhout Schilde Schoten Vosselaar	Boechout Boom Borsbeek Duffel Hove Lier Lint Mortsel Ranst Rumst Willebroek Wommelgem	Bornem Niel Puurs Sint-Amands	Heist-op-den-Berg Hemiksem Herenthout Hulshout Nijlen Schelle	Beerse Dessel Geel Bgrobbendonk Heist-op-den-Berg Herentals Herenthout Herselt Kasterlee Laakdal Lille Malle Mol Nijlen Olen Putte Ranst Retie Stabroek Vordelaar Westerlo Zandhoven Zoersel

Tabel. Klassering gemeenten van de provincie Antwerpen volgens de verwevingskaart van Vlaanderen.

Provincie	Woonparken	Dynamisch platteland	Laagdynamisch platteland
LIMBURG	Genk Houthalen-Helchteren Zonhoven	Alken Bilzen Bocholt Bree Diepenbeek Hamont-Achel Hoeselt Houthalen-Helchteren Kinrooi Kortessem Lanaken Maaseik Meeuwen-Gruitrode Neerpelt Nieuwerkerken Overpelt Peer	Borgloon Gingelom Herstappe Hoeselt Kortessem Riemst Sint-Truiden Tongeren Wellen

Tabel. Klassering gemeenten van de provincie Limburg volgens de verwevingskaart van Vlaanderen.

Provincie	Woonparken	Grofmazig stenig netwerk	Verstedelijke vallei	Dynamisch platteland	Laagdynamisch platteland
OOST-VLAANDEREN	Sint-Martens-Latem Temse Waasmunster	Beveren Buggenhout Hamme Kruibeke Lebbeke Temse Zelee	Dendermonde	Assenede Brakel De Pinte Denderleeuw Destelbergen Eeklo Erpe-Mere Evergem Gavere Geraardsbergen Haaltert Herzele Horebeke Kaprijke Kruishoutem Laarne Lierde Lovendegem Melle Merelbeke Moerbeke Nazareth Ninove Oosterzele Oudenaarde Sint-Lievens-Houtem Sint-Niklaas Stekene Waarschoot Wachtebeke Wortegem-Petegem Zingem Zomergem Zottegem Zulte Zwalm	Aalter Assenede Beveren Deinze Kluisbergen Knesselare Maarkedal Maldegem Nevele Ronse Sint-Gillis-Waas Sint-Laureins

Tabel. Klassering gemeenten van de provincie Oost-Vlaanderen volgens de verwevingskaart van Vlaanderen.

Provincie	Woonparken	Verstedelijke vallei	Hoogdynamisch platteland	Dynamisch platteland	Laagdynamisch platteland
VLAAMS-BRABANT	Beersel Haacht Halle Keerbergen Sint-Genesius-Rode Tremelo	Boortmeerbeek Haacht Rotselaar	Asse Dilbeek Grimbergen Kapelle-op-den-Bos Londerzeel Meise Merchtem Opwijk Zemst	Affligem Bekkevoort Bever Galmaarden Glabbeek Gooik Halle Herent Herne Holsbeek Kampenhout Kortenaken Lennik Liedekerke Lubbeek Pepingen Roosdaal Scherpenheuvel Sint-Pieters-Leeuw Steenokkerzeel Ternat Tieltwinge	Bertem Bierbeek Boutersem Hoegaarden Huldenberg Landen Linter Tervuren Tienen Zoutleeuw

Tabel. Klassering gemeenten van de provincie Vlaams-Brabant volgens de verwevingskaart van Vlaanderen.

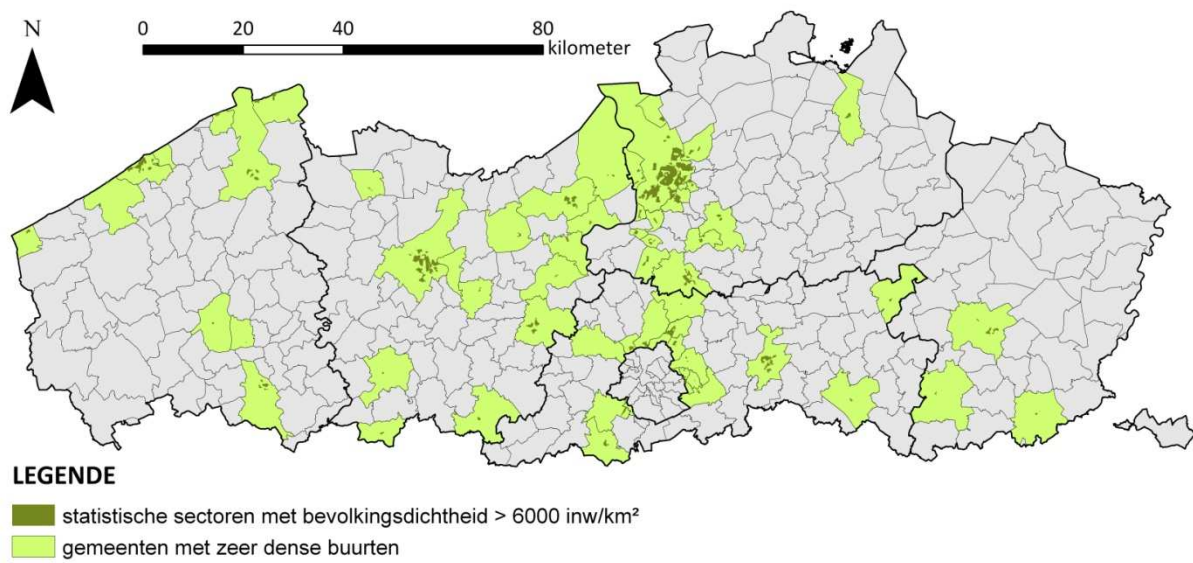

Provincie	Dens stenig netwerk	Grofmazig stenig netwerk	Kust	Laagdynamisch platteland
WEST-VLAANDEREN	Anzegem Deerlijk Harelbeke Kuurne Menen Waregem Wevelgem Wielsbeke	Izegem Ledegem Lendeledede Meulebeke Oostrozebeke	Blankenberge De Panne Knokke-Heist Koksijde Middelkerke	Alveringem Anzegem Avelgem Beernem Damme De Haan Dentergem Diksmuide Gistel Heuvelland Hooglede Houthulst Ichtegem Ieper Jabbeke Koekelare Kortemerk Lo-Reninge Middelkerke Oostkamp Oudenburg Poperinge Ruislede Spiere-Helkijn Tielt Veurne Vleteren Wervik Wingene Zedelgem Zonnebeke Zuienkerke Zwevegem

Tabel. Klassering gemeenten van de provincie West-Vlaanderen volgens de verwevingskaart van Vlaanderen.

3. SECTOREN MET GROTE BEVOLKINGSDICHTHEID

Aangezien het bereik van volkstuinparken ongeveer 3000 meter is, wenst voorliggende studie zich niet te beperken tot een behoefteberekening aan volkstuinparken op geaggregeerd niveau (i.e. op niveau van de gehele gemeente). Daarbij negeert men immers het verschil in dichtheden tussen de verscheidene statistische sectoren van de gemeenten, terwijl dit verschil net de nood aan volkstuinen en bijgevolg het maximale bereik ervan representeert. Verhoestraete et al. (2007) vermelden dat bevolkingsdichtheid een doorslaggevende factor is voor de behoefte aan volkstuinen: hoe groter de dichtheid, hoe groter de behoefte aan volkstuinparken. Het is dan ook relevant de meest dense sectoren in Vlaanderen te lokaliseren en de gemeenten waarin ze gelegen zijn mee te betrekken in de studie. Het betreft sectoren met een bevolkingsdichtheden groter dan 25 woningen/ha of 6000 inwoners/km².

Figuur. Vlaamse gemeenten met statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid > 6000 inw/km².

provincies	gemeenten met sectoren met bevolkingsdichtheid > 6000 inw/km ²
ANTWERPEN	Aartselaar Antwerpen Boom Borsbeek Duffel Edegem Hemiksem Lier Mechelen Mortsel Niel Schoten Stabroek Turnhout Willebroek Zwijndrecht
LIMBURG	Hasselt Sint-Truiden Tongeren
OOST-VLAANDEREN	Aalst Beveren Dendermonde Destelbergen Eeklo Gent Geraardsbergen Hamme Lokeren Oudenaarde Ronse Sint-Niklaas Temse Wetteren
VLAAMS-BRABANT	Asse Diest Drogenbos Grimbergen Halle Kraainem Leuven Machelen Sint-Pieters-Leeuw Tervuren Tienen Vilvoorde Wemmel Wezembeek-Oppe Zaventem Zemst
WEST-VLAANDEREN	Blankenberge Bredene Brugge De Panne Izegem Knokke-Heist Kortrijk Middelkerke Oostende Roeselare

Tabel. Gemeenten in Vlaanderen met statistische sectoren met een bevolkingsdichtheid > 6000 inw/km².

